МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Татарстан

МКУ "Управление образования" ИКМО "ЛМР" РТ

МБОУ "Сугушлинская НОШДС"" МО ""ЛМР"" РТ"

РАССМОТРЕНО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель ШМО	Директор школы
________________________	________________________
Фасхутдинова Ф.Ф	(ВР.и.о) Мусатзанова Г.Ф
Педсовет №1 от «31» августа 2023 г.	Педсовет №1 от «31» августа 2023 г.
	Приказ № 17

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Литературное чтение на родном (татарском) языке»

для обучающихся 1-4 классов

с. Сугушла 2023

Пояснительная записка

135. Федеральная рабочая программа по учебному предмету «Литературное чтение на родном (татарском) языке».

135.1. Федеральная рабочая программа по учебному предмету «Литературное чтение на родном (татарском) языке» (предметная область «Родной язык и литературное чтение на родном языке») (далее соответственно - программа по литературному чтению на родном (татарском) языке, литературное чтение на родном (татарском) языке) разработана для образовательных организаций с обучением на родном (татарском) языке, для обучающихся, владеющих родным (татарским) языком, и включает пояснительную записку, содержание обучения, планируемые результаты освоения программы по литературному чтению на родном (татарском) языке.

135.2. Пояснительная записка отражает общие цели изучения литературного чтения на родном (татарском) языке, место в структуре учебного плана, а также подходы к отбору содержания, к определению планируемых результатов.

135.3. Содержание обучения раскрывает содержательные линии, которые предлагаются для обязательного изучения в каждом классе на уровне начального общего образования.

135.4. Планируемые результаты освоения программы по литературному чтениюна родном (татарском) языке включают личностные, метапредметные результаты за весь период обучения на уровне начального общего образования,
а также предметные результаты за каждый год обучения.

135.5. Пояснительная записка.

135.5.1. Программа по литературному чтению на родном (татарском) языке разработана с целью оказания методической помощи учителю в создании рабочей программы по учебному предмету, ориентированной на

современные тенденции в образовании и активные методики обучения.

135.5.2. Курс литературного чтения на родном (татарском) языке направлен на формирование у обучающихся первоначальных знаний о татарской литературе, интереса к чтению, культуры восприятия художественного текста; на воспитание нравственности, любви к родному краю и государству через осознание своей национальной принадлежности.

135.5.3. В 1 классе литературное чтение на родном (татарском) языке начинает изучаться после курса «Обучение грамоте».

135.5.4. Учебный предмет обеспечивает межпредметные связи с другими учебными предметами гуманитарного цикла, особенно с учебным предметом «Родной (татарский) язык».

135.5.5. В содержании программы по литературному чтению на родном (татарском) языке выделяются следующие содержательные линии: виды речевой и читательской деятельности, работа с текстом художественного произведения, литературоведческая пропедевтика, творческая деятельность обучающихся, круг детского чтения.

135.5.6. В программу по литературному чтению на родном (татарском) языке включены лучшие образцы татарской детской литературы и татарского фольклора. При формировании содержания Программы учтены эстетическая и нравственная ценность текстов, их жанровое и тематическое разнообразие, читательские предпочтения. Произведения даны в рамках тематических разделов, обусловленных возрастом и интересами обучающихся.

135.5.7. Содержание программы по литературному чтению на родном (татарском) языке направлено на воспитание нравственно развитой и ответственной личности, на формирование патриотических чувств через осознание своей
национальной принадлежности.

135.5.8. Изучение литературного чтения на родном (татарском) языке направлено на достижение следующих целей:

воспитание ценностного отношения к татарской литературе как существенной части родной культуры;

формирование грамотного читателя, который в будущем сможет самостоятельно выбирать книги и пользоваться библиотекой, ориентируясь на собственные предпочтения или исходя из поставленной учебной задачи, а также использовать свою читательскую деятельность как средство для самообразования.

135.5.9. Достижение поставленных целей реализации программы по литературному чтению на родном (татарском) языке предусматривает решение следующих задач:

воспитание интереса к чтению и книге, формирование читательского кругозора;

формирование и совершенствование техники чтения вслух и про себя, развитие приёмов понимания (восприятия и осмысления) текста;

формирование коммуникативных умений обучающихся;

развитие устной и письменной речи обучающихся на родном (татарском) языке (диалогической и монологической);

формирование нравственных и эстетических чувств обучающихся, обучение пониманию духовной сущности произведений;

приобщение обучающихся к родной литературе как искусству слова через введение элементов литературоведческого анализа, ознакомление с отдельными теоретико-литературными понятиями;

развитие способности к творческой деятельности на родном (татарском) языке.

135.5.10. Общее число часов, рекомендованных для изучения литературного чтения на родном (татарском) языке, - 120 часов: в 1 классе - 18 часов (1 час в неделю), во 2 классе - 34 часа (1 час в неделю), в 3 классе - 34 часа (1 час в неделю), в 4 классе - 34 часа (1 час в неделю).

135.6. Содержание обучения в 1 классе.

135.6.1. Учат в школе...

Произведения о школьной жизни, уроках, одноклассниках, праздниках в школе.

135.6.1.1. Произведения для чтения.

М. Джалиль «Беренче дэрес» («Первый урок»), Б. Рахмет «Рэсем ясыйбыз» («Мы рисуем»), Н. Мадьяров «Салават купере» («Радуга»), М. Магдеев «Мэктэптэ беренче кен» («Первый день в школе»), Х. Туфан «Казан» («Казань»), Д. Дарзаман, «Тискэре хэрефлэр» («Непослушные буквы»), Ш. Маннур «Яхшы бел» («Знай хорошо»), Ф. Садриев «Тургай мэктэпкэ бара» («Тургай идёт в школу»).

135.6.1.2. Произведения русской литературы.

В. Голявкин, «Парта астында» («Как я под партой сидел»).

135.6.2. Моя семья.

Произведения о семье и её роли в жизни человека, о членах семьи, семейных традициях, ситуациях общения в семье.

135.6.2.1. Произведения для чтения.

Г. Тукай «Безнец гаилэ» («Наша семья»), Р. Валиев «Барысын да яратам» («Всех люблю»), Ш. Галиев «Дэу энигэ кучтэнэч» («Гостинцы для бабушки»), Н. Мадьяров «Булышабыз» («Помогаем маме»), Д. Дарзаман, «Исем таптым» («Придумала имя»), А. Алиш «Эбилэрдэ кунакта» («В гостях у бабушки»), Г. Адгам «Кызыл муенса» («Красные бусы»).

135.6.3. Татарское устное народное творчество. Считалки, заклички.

Малые жанры татарского устного народного творчества, их место в нашей жизни, ситуации использования.

135.6.3.1. Считалки.

135.6.3.2. Заклички.

135.6.4. Красивая природа.

Произведения о природе, о её красоте и важности её сохранения.

135.6.4.1. Произведения для чтения.

Н. Арсланов «Яз» («Весна»), И. Туктар «Я(ем-жем!.. Чвик!», «Серле тартма» («Волшебная коробка»), Ф. Садриев «Яцгыр, яу, яу, яу!» («Дождик, лей, лей, лей!»), Ш. Галиев «Тэмле ж;эй» («Вкусное лето»), Ф. Зариф, «Татлы жэй» («Вкусное лето»).

135.6.5. Литературоведческая пропедевтика.

Считалка, закличка, рассказ, стихотворение, рифма, синоним, антоним.

135.7. **Содержание обучения во 2 классе**.

135.7.1. Наступила золотая осень.

Произведения о красоте осенней природы, осеннего леса, о празднике 1 сентября.

135.7.1.1. Произведения для чтения.

Р. Миннуллин «Исэнме, мэктэп» («Здравствуй, школа»), Б. Рахмет «Сара мэктэпкэ бара» («Сара идёт в школу»), Р. Валиева «Кез» («Осень»), Г. Хасанов «Козге бакча» («Осенний сад»), Л. Лерон «Яфрак бэйрэме» («Праздник листьев»), Ф. Яруллин «Кезге табын» («Осенние яства»), И. Туктар «Урман букеты» («Лесной букет»), К.Тахау «Кезге урман» («Осенний лес»).

135.7.2. Фольклор. Татарское устное народное творчество. Пословицы и поговорки. Загадки.

Малые жанры устного народного творчества.

135.7.2.1. Пословицы и поговорки. Тематика и проблематика. Значение пословиц. Ситуации использования в речи пословиц и поговорок.

135.7.2.2. Загадки. Смекалка и находчивость в решении загадок.

135.7.3. Как прекрасен этот мир!

Произведения, отражающие красоту внешнего и внутреннего мира, красоту природы, труда, дружеских отношений.

135.7.3.1. Произведения для чтения.

Л. Лерон «И ямьле дэ соц бу донья!» («Как прекрасен этот мир!»), Г.

Тукай «Эш беткэч уйнарга ярый» («Закончил дело - гуляй смело»).

135.7.4. Зимушка-зима.

Произведения, раскрывающие образы зимней природы, красоту зимнего леса, тему природы и человека. Праздник Новый год.

135.7.4.1. Произведения для чтения.

Г. Афзал «Беренче кар» («Первый снег»), А. Еники «Кышкы урман» («Зимний лес»), А. Алиш «Январь», Б. Рахмет «Кыш Ьэм кеше» («Зима и человек»), А. Кари «Кошлар туйдырам» («Птичек кормлю»), С. Урайский «Чыршы янында» («Вокруг елки»), А. Хасан «Кыш бабай булэк елэшэ» («Дед Мороз раздаёт подарки»).

135.7.4.2. Произведения русской литературы.

К. Ушинский, «Дурт телэк» («Четыре желания»).

135.7.5. Родина моя, мой родной язык...

Произведения, раскрывающие образ Родины, её значение в жизни человека, рассказывающие о важности сохранения родного языка.

135.7.5.1. Произведения для чтения.

Г. Тукай «Туган тел» («Родной язык»), Р. Файзуллин «Синеке - илнеке» («Твоё - родное»), Э. Мукминова «Туган тел ем» («Мой родной язык»), А. Рашитов «Кояшлы ил - бэхет иле» («Солнечная страна - страна счастья»), Л. Лерон «Татар баласы» («Татарин»), Г. Баширов «Безнец Татарстан» («Наш Татарстан»).

135.7.6. Весна к нам пришла.

Произведения, раскрывающие образ весны в литературе. Описание весенних месяцев, оживание природы, жизнь птиц и зверей.

135.7.6.1. Произведения для чтения.

Н. Мадьяров «Кар астыннан чыкты яз» («Весна выглянула из-под снега»), Р. Миннуллин «Яз керде еебезгэ» («Весна пришла к нам в дом»), А. Бикчантаева «Март аенда» («В марте месяце»), Ф. Карим «Яз ящтэ» («Весна наступает»), Э. Мукминова «Май», Г. Баширов «Язгы авазлар» («Весенние

звуки»).

135.7.7. Посмеёмся вместе.

Произведения о весёлых и смешных ситуациях в жизни школы, других обучающихся, друзей.

135.7.7.1. Произведения для чтения.

Р. Миннуллин «Малайлар сейлэшэ» («Мальчишки разговаривают»), Ш. Галиев «Онытылган...» («Забыл...»), Р. Валиев «Бу класска ни булган?» («Что случилось с этим классом?»), 3. Гумерова «Кайда булсын - кесэмдэ» («Как где? В кармане»).

135.7.8. Здравствуй, лето!

Произведения, отражающие красоту летней природы. Стихотворения о весёлом и интересном проведении времени в летние каникулы.

135.7.8.1. Произведения для чтения.

Ш. Камал «Ж^эйге иртэ» («Летнее утро»), Л. Лерон «Безне жэй кетэ» («Ждёт нас лето»), Р. Хисматуллин «Июль аланы» («Июльская поляна»), Р. Валиева, «Исэнме, ж;эй!» («Здравствуй, лето!»).

135.7.9. Литературоведческая пропедевтика.

Пословица, поговорка, загадка, олицетворение.

135.8. **Содержание обучения в 3 классе.**

135.8.1. Книга - кладезь знаний.

Произведения, отражающие ценность книги, роль чтения в жизни человека и значимость книги в становлении личности.

135.8.1.1. Произведения для чтения.

М. Гафури «Китап һэм балалар» («Книга и дети»), Д. Тарджеманов «Якын дус» («Близкий друг»), 3. Туфайлова «Безнец китапханэдэ» («В нашей библиотеке»), X. Халиков «Китап докторы» («Книжный доктор»), В. Нуриев «Китап» («Книга»), Г. Баширов «Китап ж;ене кагылган малай» («Мальчик, который любит читать книги»).

135.8.2. Устное народное творчество. Сказки.

Произведения народного творчества - сказки. Виды сказок, сказочные персонажи. Победа добра над злом. Татарские народные сказки.

135.8.2.1. Произведения для чтения.

Татарские народные сказки «Гелчэчэк» («Гульчачак»), «Шурэле» («Шурале»).

135.8.2.2. Произведения русского и ногайского фольклоров.

Русская народная сказка «Казлар-аккошлар» («Гуси-лебеди»), ногайская народная сказка «Карт һэм су анасы» («Старик и водяная»).

135.8.3. В стране сказок.

Авторские сказки, их отличие от народных сказок.

135.8.3.1. Произведения для чтения.

Г. Тукай «Су анасы» («Водяная»), А. Алиш «Сертотмас урдэк» («Болтливая утка»).

135.8.4. Наши маленькие друзья.

Произведения, раскрывающие отношения человека и природы. Образы зверей и птиц в произведениях.

135.8.4.1. Произведения для чтения.

М. Джалиль «Карак песи» («Вороватый котёнок»), Р. Миннуллин «Акбайга» («Акбаю»), И. Миннуллина «Этем югалды бүген» («Потерялся сегодня мой щенок»), Л. Амирханова «Минем нэни дусларым» («Мои маленькие друзья»),

А. Бикчантаева «Сейкемсез песи» («Некрасивая кошка»), Н. Каштанов «Йонтэс песи» («Пушистый котенок»), Ф. Садриев «Сары чэчкэлэр» («Жёлтые цветочки»), сказка «Кем нэрсэ ярата» («Кому что нравится»).

135.8.5. Волшебное слово.

Произведения, раскрывающие смысл нравственных понятий.

135.8.5.1. Произведения для чтения.

И. Туктар «Рэхмэт һэркемгэ рэхэт» («Доброе слово каждому

приятно»), Д. Гайнетдинова «Изге суз» («Святое слово»), М. Галлямова «Дуслар» («Друзья»), Р. Файзуллин «Ничек яхшы булырга?» («Как стать хорошим?»), Р. Гиззатуллин «Кеше эйбере» («Чужая вещь»), Х. Халиков «Якты суз» («Светлое слово»).

135.8.6. Спортом занимаемся - здорово живём.

Произведения о здоровом образе жизни, физкультуре и спорте.

135.8.6.1. Произведения для чтения.

Х. Халиков «Хэрэкэттэ - бэрэкэт» («В движении - сила»), И. Шарапова «Татарстан - спорт иле» («Татарстан - страна спорта»), Дж. Дарзаман «Бар да җитез» («Все мы ловкие»), Ш. Галиев «Витаминлы хэрефлэр» («Витаминные буквы»), С. Ахметзянова «Урнэк алабыз» («Берём пример»), Р. Миннуллин «Куцелле тэнэфес» («Весёлая перемена»), Г. Гильманов «Универсиада»,

В. Мунасыпов «Шифалы табиблар» («Полезные доктора»).

135.8.7. Литературоведческая пропедевтика.

Сказка, авторская сказка, сравнение, эпитет.

135.9. **Содержание обучения в 4 классе.**

135.9.1. Красота рядом.

Произведения, раскрывающие красоту внешнего и внутреннего мира человека.

135.9.1.1. Произведения для чтения.

Р. Валиев «Яшэ, кемеш кыцгырау» («Звени, серебряный колокольчик»), Г. Мухамметшин «Хыял» («Мечта»), В. Хайруллина «Хозурлык Ьэм горурлык» («Красота и гордость»), Р. Миннуллин «Атказанган сандугач» («Заслуженный соловей»), Ш. Галиев «Дирдэ мица ни кирэк?» («Что мне нужно на Земле?»), Ф. Садриев «Мопкизалы донья» («Волшебный мир»).

135.9.2. Татарское устное народное творчество. Мэзэки.

Татарское устное народное творчество. Народная мудрость, идеалы и

представления в фольклорных произведениях.

135.9.2.1. Мэзэки как жанр устного народного творчества.

135.9.3. Дружба.

Произведения о дружбе, о взаимовыручке, о согласии и единстве.

135.9.3.1. Произведения для чтения.

Б. Рахмет «Минем дусларым» («Мои друзья»), Р. Мингалим «Дусларым гына булсын» («Пусть будут друзья»), Х. Халиков, «Яна дус таптым» («Я нашёл нового друга»). Д. Аппакова, «Шыгырдавыклы башмаклар» («Скрипучие башмаки»).

135.9.3.2. Произведения русской литературы.

Н. Сладков «Дуслар-ахирэтлэр» («Друзья-товарищи»).

135.9.4. Книга природы.

Произведения о красоте природы родного края, об ответственности за мир природы.

135.9.4.1. Произведения для чтения.

3. Туфайлова «Без утырткан урман» («Лес, посаженный нами»), Дж. Тарджеманов «Тукран малае Шуктуган» («Шуктуган»), 3. Ахмеров «Агачлар да авырый» («Деревья тоже болеют»), А. Баян «Яхшылык кире кайта» («Добро возвращается обратно»), Ш. Галиев «Курыкма, тимим» («Не бойся, не трону»),

Ф. Яруллин «Серле кендэлек» («Таинственный дневник»), Р. Хафизова «Куңел кузе» («Видеть душой»).

135.9.5. Весёлые праздники.

Произведения о календарных, народных праздниках. Народные обычаи и традиции.

135.9.5.1. Произведения для чтения.

Н. Гайсин «Буген бэйрэм» («Сегодня праздник»), Р. Хафизова «Нэуруз килэ» («Навруз идёт»), Р. Зайдулла «Сабантуй аланында» («На поляне Сабантуя»), Р. Миннуллин «Эйлэн-бэйлэн» («Хоровод»), С. Сулейманова

«Энилэр бэйрэме» («Праздник мам»), Э. Шарифуллина «Сабантуй», Н. Даули «Минем кадерле эбием» («Моя любимая бабушка»), Д. Дарзаман «Солдат булдым» («Стал солдатом»).

135.9.6. День Победы.

Изображение в произведениях праздника Дня Победы. Дань погибшим, уважение к ветеранам, рассказы фронтовиков.

135.9.6.1. Произведения для чтения.

Р. Миннуллин «Май килэ» («Приближается май»), В. Хайруллина «Билгесез солдат» («Неизвестный солдат»), М. Маликова «hэйкэл янында» («У обелиска»), Р. Курбан «Жщцу бэйрэме» («Праздник Победы»), Р. Харис «Сугыш турында сейлэшэ картлар» («Старики рассказывают о войне»), Ф. Садриев «Бабай сугышта булган» («Дед был на войне»).

135.9.7. Литературоведческая пропедевтика.

Мэзэк, метафора.

135.10. Планируемые результаты освоения программы по литературному чтению на родном (татарском) языке на уровне начального общего образования.

135.10.1. В результате изучения литературного чтения на родном (татарском) языке на уровне начального общего образования у обучающегося будут сформированы следующие личностные результаты:

1) гражданско-патриотического воспитания:

становление ценностного отношения к своей Родине - России, в том числе через изучение родного языка и родной литературы, являющихся частью истории
и культуры страны;

проявление уважения к традициям и культуре своего и других народов в процессе восприятия и анализа художественных произведений и творчества народов России;

осознание своей этнокультурной и российской гражданской

идентичности;

сопричастность к прошлому, настоящему и будущему родного края, в том числе при работе с художественными произведениями;

уважительное отношение к другим народам многонациональной России;

первоначальные представления о человеке как члене общества, о правах и ответственности, уважении и достоинстве человека, о нравственно-этических нормах поведения и правилах межличностных отношений.

2) духовно-нравственного воспитания:

проявление сопереживания, уважения и доброжелательности (в том числе с использованием языковых средств для выражения своего состояния и чувств);

осознание этических понятий, оценка поведения и поступков персонажей художественных произведений в ситуации нравственного выбора;

выражение своего видения мира, индивидуальной позиции посредством накопления и систематизации литературных впечатлений, разнообразных по эмоциональной окраске;

неприятие любых форм поведения, направленных на причинение физического и морального вреда другим людям (в том числе связанного с использованием недопустимых средств языка);

3) эстетического воспитания:

уважительное отношение и интерес к художественной культуре, восприимчивость к разным видам искусства, традициям и творчеству своего и других народов;

стремление к самовыражению в разных видах художественной деятельности;

4) физического воспитания, формирования культуры здоровья и эмоционального благополучия:

соблюдение правил безопасного поиска в информационной среде дополнительной информации, в том числе на уроках литературного чтения на родном (татарском) языке;

бережное отношение к физическому и психическому здоровью, проявляющееся в выборе приемлемых способов речевого самовыражения и соблюдении норм речевого этикета и правил общения;

5) трудового воспитания:

осознание ценности труда в жизни человека и общества, ответственное потребление и бережное отношение к результатам труда, навыки участия в различных видах трудовой деятельности, интерес к различным профессиям (в том числе через примеры из художественных произведений).

6) экологического воспитания:

бережное отношение к природе посредством примеров из художественных произведений;

неприятие действий, приносящих вред природе;

7) ценности научного познания:

ориентация в деятельности на первоначальные представления о научной картине мира, понимание важности слова как средства создания словеснохудожественного образа, способа выражения мыслей, чувств, идей автора;

потребность в самостоятельной читательской деятельности, саморазвитии средствами татарской литературы, развитие познавательного интереса, активности, инициативности, любознательности и самостоятельности в познании произведений фольклора и художественной литературы.

135.10.2. В результате изучения литературного чтения на родном (татарском) языке на уровне начального общего образования у обучающегося будут сформированы познавательные универсальные учебные действия, коммуникативные универсальные учебные действия, регулятивные

универсальные учебные действия, совместная деятельность.

135.10.2.1. У обучающегося будут сформированы следующие базовые логические действия как часть познавательных универсальных учебных действий:

сравнивать различные тексты по теме, главной мысли, жанру, соотносить произведение и его автора, устанавливать основания для сравнения текстов, устанавливать аналогии текстов;

объединять части объекта, объекты (тексты) по заданному признаку;

определять существенный признак для классификации, классифицировать произведения по темам, жанрам;

находить закономерности и противоречия при анализе сюжета (композиции), восстанавливать нарушенную последовательность событий (сюжета), составлять аннотацию, отзыв по предложенному алгоритму;

выявлять недостаток информации для решения учебной и практической задачи на основе предложенного алгоритма;

устанавливать причинно-следственные связи в сюжете фольклорного и художественного текста, при составлении плана, пересказе текста, характеристике поступков героев.

135.10.2.2. У обучающегося будут сформированы следующие базовые исследовательские действия как часть познавательных универсальных учебных действий:

с помощью учителя формулировать цель;

сравнивать несколько вариантов решения задачи, выбирать наиболее подходящий (на основе предложенных критериев);

выполнять по предложенному плану проектное задание;

формулировать выводы и подкреплять их доказательствами на основе результатов проведённого анализа текста (классификации, сравнения, исследования);

прогнозировать возможное развитие процессов, событий и их

последствия в аналогичных или сходных ситуациях.

135.10.2.3. У обучающегося будут сформированы умения работать с информацией как часть познавательных универсальных учебных действий:

выбирать источник получения информации: словарь, справочник;

согласно заданному алгоритму находить в предложенном источнике (словаре,
справочнике) информацию, представленную в явном виде;

распознавать достоверную и недостоверную информацию самостоятельно или на основании предложенного учителем способа её проверки (с помощью словарей, справочников);

соблюдать с помощью взрослых (учителей, родителей и (или) законных представителей) правила информационной безопасности при поиске информации в Интернете;

анализировать и создавать текстовую, видео, графическую, звуковую, информацию в соответствии с учебной задачей;

понимать информацию, зафиксированную в виде таблиц, схем, самостоятельно создавать схемы, таблицы по результатам работы с текстами.

135.10.2.4. У обучающегося будут сформированы умения общения как часть коммуникативных универсальных учебных действий:

воспринимать и формулировать суждения, выражать эмоции в соответствии с целями и условиями общения в знакомой среде;

проявлять уважительное отношение к собеседнику, соблюдать правила ведения диалога и дискуссии;

признавать возможность существования разных точек зрения;
корректно и аргументированно высказывать своё мнение; строить речевое высказывание в соответствии с поставленной задачей; создавать устные (описание, рассуждение, повествование) и письменные (повествование) тексты;

подготавливать небольшие публичные выступления;

подбирать иллюстративный материал (рисунки, фото, плакаты) к тексту выступления.

135.10.2.5. У обучающегося будут сформированы умения самоорганизации как части регулятивных универсальных учебных действий:

планировать действия по решению учебной задачи для получения

результата; выстраивать последовательность выбранных действий.

135.10.2.6. У обучающегося будут сформированы умения самоконтроля как
части регулятивных универсальных учебных действий:

устанавливать причины успеха или неудач учебной деятельности;
корректировать свои учебные действия для преодоления речевых ошибок.

135.10.2.7. У обучающегося будут сформированы умения совместной деятельности:

формулировать краткосрочные и долгосрочные цели (индивидуальные с учётом участия в коллективных задачах) в стандартной (типовой) ситуации на основе предложенного формата планирования, распределения промежуточных шагов и сроков;

принимать цель совместной деятельности, коллективно выстраивать действия по её достижению (распределять роли, договариваться, обсуждать процесс и результат совместной работы);

проявлять готовность руководить, выполнять поручения,

подчиняться; ответственно выполнять свою часть работы;

оценивать свой вклад в общий результат;

выполнять совместные проектные задания по литературному чтению на родном (татарском) языке с использованием предложенного образца.

135.10.3. Предметные результаты изучения литературного чтения на родном (татарском) языке. К концу обучения в 1 классе обучающийся научится:

читать вслух (владеть техникой слогового плавного осознанного и

правильного чтения вслух с учётом индивидуальных возможностей с переходом на чтение словами без пропусков и перестановок букв и слогов), осознанно выбирать интонацию, темп чтения и необходимые паузы в соответствии с особенностями текста;

отвечать на вопросы в устной форме, подтверждать свой ответ примерами из текста, задавать вопросы к фактическому содержанию произведения; участвовать в беседе по прочитанному тексту;

определять (с помощью учителя) тему и главную мысль прочитанного или прослушанного текста;

характеризовать литературного героя, давать оценку его поступкам; читать наизусть 1-2 стихотворения разных авторов; выбирать книгу для самостоятельного чтения по совету учителя; рассказывать о прочитанной книге (автор, название, тема); различать отдельные жанры фольклора (считалки, заклички, загадки) и художественной литературы (рассказы, стихотворения);

отличать прозаическое произведение от стихотворного, выделять особенности стихотворного произведения (рифма);

находить средства художественной выразительности в тексте (уменьшительно-ласкательные формы слов, синонимы,

антонимы); выразительно читать, читать по ролям;

составлять устное высказывание (2-3 предложения) на заданную тему по образцу (на основе прочитанного или прослушанного произведения); создавать текст-повествование.

135.10.4. Предметные результаты изучения литературного чтения на родном (татарском) языке». К концу обучения во 2 классе обучающийся научится:

читать вслух (владеть техникой осознанного и правильного чтения вслух целыми словами без пропусков и перестановок букв и слогов с соблюдением при чтении орфоэпических интонационных норм), переходить

от чтения вслух к чтению про себя;

понимать смысл прочитанных произведений или воспринятых на слух; самостоятельно определять тему и выделять главную мысль произведения; определять хронологическую последовательность событий в произведении; сопоставлять название произведения с его темой (о природе, о сверстниках, о добре и зле);

строить короткое монологическое высказывание (краткий и развёрнутый ответ на вопрос учителя);

находить в тексте портретные характеристики персонажей, оценивать и характеризовать героев произведения (их имена, портреты, речь) и их поступки; читать наизусть *3-4* стихотворения разных авторов;

ориентироваться в книге, учебнике, опираясь на её аппарат (обложку, оглавление, иллюстрации);

различать отдельные жанры фольклора (пословицы и поговорки, загадки, сказки);

находить в тексте средства художественной выразительности (олицетворение), понимать их роль в произведении; читать

выразительно, словесно иллюстрировать; создавать текст-

описание, используя выразительные средства; писать

короткие сочинения по личным наблюдениям и

впечатлениям.

135.10.5. Предметные результаты изучения литературного чтения на родном (татарском) языке». К концу обучения в 3 классе обучающийся научится:

читать вслух (владеть техникой осознанного чтения про себя и вслух целыми словами с переходом на чтение группами слов без пропусков и перестановок букв и слогов, с соблюдением орфоэпических и интонационных норм);

в соответствии с учебной задачей обращаться к разным видам чтения

(изучающее, выборочное, ознакомительное);

задавать вопросы к прочитанным произведениям, в том числе проблемного характера, участвовать в беседе по прочитанному тексту; определять позицию автора (вместе с учителем);

строить устное диалогическое и монологическое высказывания с соблюдением норм татарского литературного языка;

называть имена писателей и поэтов - авторов изучаемых произведений; перечислять названия их произведений и кратко пересказывать содержание прочитанных текстов;

составлять план текста (вопросный, номинативный); пересказывать текст (подробно, выборочно, сжато);

читать наизусть 4-5 стихотворений разных авторов;

находить и различать средства художественной выразительности (сравнения, эпитеты) в произведениях устного народного творчества и авторской литературе;

интерпретировать литературный текст, выражать свои мысли и чувства по поводу увиденного, прочитанного и услышанного;

придумывать продолжение прочитанного произведения, сочинять произведения по аналогии с прочитанным; создавать текст-рассуждение.

135.10.6. Предметные результаты изучения литературного чтения на родном (татарском) языке. К концу обучения в 4 классе обучающийся научится:

читать про себя (используя технику автоматизированного чтения) с соблюдением орфоэпических и интонационных норм;

пересказывать содержание изученных литературных произведений, указывать их авторов и названия;

обосновывать своё мнение о литературном произведении или герое, подтверждать его фрагментами или отдельными строчками из произведения; участвовать в беседе по прочитанному тексту;

делить текст на смысловые части, составлять план текста и использовать его для пересказа; пересказывать текст сжато, подробно, выборочно;

самостоятельно характеризовать героев произведений, устанавливать взаимосвязь между поступками, мыслями, чувствами героев; высказывать оценочные суждения о героях прочитанных произведений; как внутри одного, так и в нескольких разных произведениях, выявлять авторское отношение к герою; читать наизусть 5-6 стихотворений разных авторов;

самостоятельно находить в тексте средства художественной выразительности (метафоры), понимать их роль в произведении;

создавать собственный текст на основе художественного произведения, по иллюстрациям, на основе личного опыта;

выполнять проектные задания с использованием различных источников и способов переработки информации

1-4 сыйныфларда «Туган (татар) телдәге әдәбият» фәнен федераль белем бирү программаларына нигезләнеп укыту буенча методик тәкъдимнәр

Әдәби уку. 1 сыйныф: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Д.М. Абдуллина, Г.Н. Мөхәрләмова. – Казан: Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе нәшрияты. – 127 б. http://litcorpus.antat.ru/ADABI_UKU/1snf/

Әдәби уку. 2 сыйныф. Ике кисәктә. Беренче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Д.М. Абдуллина, Г.Н. Мөхәрләмова. – Казан: Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе нәшрияты. – 96 б. http://litcorpus.antat.ru/ADABI_UKU/2snf/part1/

Әдәби уку. 2 сыйныф. Ике кисәктә. Икенче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Д.М. Абдуллина, Г.Н. Мөхәрләмова. – Казан: Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе нәшрияты. – 144 б. http://litcorpus.antat.ru/ADABI_UKU/2snf/part2/

Әдәби уку. 3 сыйныф. Ике кисәктә. Беренче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Г.Н. Мөхәрләмова, Д.М. Абдуллина. – Казан: Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе нәшрияты. – 100 б. http://litcorpus.antat.ru/ADABI_UKU/3snf/part1/

Әдәби уку. 3 сыйныф. Ике кисәктә. Икенче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Г.Н. Мөхәрләмова, Д.М. Абдуллина. – Казан: Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе нәшрияты. – 112 б. http://litcorpus.antat.ru/ADABI_UKU/3snf/part2/

Әдәби уку. 4 сыйныф. Ике кисәктә. Беренче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Г.Н. Мөхәрләмова, Д.М. Абдуллина. – Казан: Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе нәшрияты. – 76 б. http://litcorpus.antat.ru/ADABI_UKU/4snf/part1/

Әдәби уку. 4 сыйныф. Ике кисәктә. Икенче кисәк: башлангыч гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Г.Н. Мөхәрләмова, Д.М. Абдуллина. – Казан: Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе нәшрияты. – 116 б. http://litcorpus.antat.ru/ADABI_UKU/4snf/part2/

Аңлатма язуы

Башлангыч белем бирү системасында «Туган телдәге (татар телендә) әдәби уку» предметының үз урыны бар. Бу аның «Әлифба» китабыннан соң укучыны яңа этапка алып чыгуы белән генә бәйле түгел. Федераль дәүләт белем бирү стандартлары таләбеннән чыгып караганда, «Туган телдәге (татар телендә) әдәби уку» предметының максатлары һәм бурычлары элеккеге «Уку» предметыныкыннан шактый аерыла. Ул уку тизлеген арттыру, аңлап уку, укыганның эчтәлеген сөйләү, план төзү, әсәрне өлешләргә бүлү, эчтәлеккә кагылышлы сорауларга җавап бирү кебек төп эшләр белән беррәттән, әсәрне сәнгатьнең бер төре буларак кабул итәргә өйрәтә. Бу – баланың укыганны хисләр дәрәҗәсендә кабул итүенә ирешү. Шуның белән ул аның рухын тәрбияли, шәхес буларак камилләштерә, фикерләргә, чагыштыру-анализлау ярдәмендә нәтиҗәләр ясарга, тормышчан ситуацияләрдә аларны куллана белергә өйрәтә.

«Туган телдә (татар телендә) әдәби уку» курсы укучыларның милли мәдәният белән кызыксынуын формалаштыра, милли мохиткә алып керә, татар әдәбияты һәм сәнгатеннән кирәкле мәгълүмат эзләү, табу мөмкинлекләренә өйрәтә.

«Туган телдә (татар телендә) әдәби уку» предметыннан Федераль эш программаларына жанр һәм тематик яктан бай, эстетик һәм әхлакый кыйммәте югары, укучыны кызыксындыра алырлык татар балалар әдәбияты һәм татар фольклорының иң яхшы үрнәкләре сайлап алынды. Әдәби материал татар халкының этномәдәни мирасын чагылдырырлык тематик бүлекләр кысаларында укучыларның яшь үзенчәлекләренә тәңгәл китереп тәкъдим ителә. Программада әхлакый камиллек, аңлы җаваплылык, патриотик хисләр, туган якка, Туган илгә мәхәббәт тәрбияләүгә, укучының үз милли тәңгәллеген аңлы кабул итүенә ныклы игътибар бирелә.

«Туган телдә (татар телендә) әдәби уку» предметының төп максаты татар мәдәниятенең мөһим өлеше булган туган (татар) телдәге әдәбиятка сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү, укучыларның мәдәни мираска, үз халкының гореф-гадәтләренә тартылуын тәэмин итү, киләчәктә куелган уку бурычыннан чыгып, шулай ук үзләре кызыксынган өлкәгә караган китапларны китапханәләрдән мөстәкыйль рәвештә сайлап ала алырлык грамоталы укучы формалаштыру.

Максатларны тормышка ашыру түбәндәге бурычларны хәл итә:

– укуга һәм китапка карата кызыксыну тәрбияләү, укучының тормышны күзаллавын формалаштыру;

– укучыларның аралашу (коммуникатив) сәләтен булдыру;

– укучыларның туган (татар) телендә телдән һәм язма диалогик, монологик сөйләмен үстерү;

– кычкырып һәм эчтән (үз-үзеңә) уку техникасын булдыру һәм камилләштерү, текстны төшенү (кабул итү һәм аңлау) алымнарын үстерү, эшчәнлекнең универсаль төрләренә – күзәтүгә, чагыштырма анализга өйрәтү;

– әдәби анализ элементларын куллану аша укучыларны сүз сәнгатенә, туган телдәге әдәбиятка якынайту, аерым әдәби-теоретик төшенчәләр белән таныштыру;

– укучыларның әхлакый һәм эстетик хисләрен формалаштыру, әсәрләрнең рухи асылын аңларга өйрәтү;

– туган (татар) телендә иҗади эшчәнлек сәләтләрен үстерү.

Алда күрсәтелгән дәреслекләрнең һәр темасы өйрәнелә торган әсәр белән бәйләп бирелә. Теманы өйрәнүнең башыннан ахырына кадәр укучылар белән белемнәрне дәреслек персонаж-геройлары үзләштерә. Әлеге әдәби геройлар укучылар белән өйрәнелә торган темага һәм куелган уку мәсьәләсенә бәйле сөйләшү алып баралар. Персонажлар белән әңгәмә теманың башында һәм ахырында бирелә. Әлеге әңгәмәләр һәм төрле коммуникатив юнәлешле биремнәр укучыларның телдән һәм язма сөйләмнәрен үстерүгә хезмәт итәләр. Мондый диалоглар укучыларның күңелләрен күтәрә, дәрес башында

куелган уку мәсьәләсен төшенергә булыша, теге яки бу әдәби әсәрне өйрәнүгә мотивлаштыра.

Дәреслек ике төрле мәктәпне (татар һәм рус), ягъни ике дәрәҗәдә укуны (предметның база өлешен өйрәнүчеләр һәм тирәнтен өйрәнүчеләрне), димәк, бер-берсеннән бик нык аерылып торган укучыларга белем бирүне күздә тота. Дәреслектә төрле дәрәҗәдә өйрәнелә торган материаллар аерып бирелә. Предметны тирәтен өйрәнүчеләр өчен генә булган өлешләр дәреслек битләрендә төс һәм график сурәт (яшел пунктирлар) ярдәмендә билгеләнә. Сорау-биремнәр дә ике дәрәҗәгә аерып бирелә.

Дәреслектәге биремнәр, аеруча база өлешендәгеләре, укучыга авырлык тудырырлык түгел. Тирәнтен өйрәнүчеләр өчен булган өстәмә материаллар, сорау-биремнәр укучыларның иҗади мөмкинлекләрен, билгеле бер әдәби-теоретик төшенчәләрне аңлауларын күздә тота.

Әдәби тексттан соң укучыларга сүзлекчә тәкъдим ителә. Биредә текстта очраган таныш булмаган сүз, аның татар телендәге синонимы (синоним булмаган очракта урыны буш калдырылган) һәм рус теленә тәрҗемәсе бирелә. Бу – телне төрле дәрәҗәдә белгән укучыларга әдәби текстны кабул итү һәм аңлауны берникадәр җиңеләйтәчәк. Дәреслектә үзләштерү өчен, әдәби-теоретик төшенчәләр дә тәкъдим ителә. Аларның саны күп түгел. Ятлау өчен бер уку елына 3 – 4 әсәр бирелә. Предметны тирәнтен өйрәнү өлешендә аларның саны чагыштырмача күбрәк.

Үткән материалны кабатлау төрле формада оештырыла. Ул традицион сорау-биремнәргә җавап бирү рәвешен дә, укылган әсәрләр буенча квест-уен, кроссвордлар чишү, дидактик характердагы төрле әдәби уеннар рәвешен дә ала. Табышмаклар, ребуслар аерым теманы өйрәнгән вакытта да тәкъдим ителә. Бу – укучыларга эмоциональ яктан тәэсир ясый, дәрескә куелган уку мәсьәләсен аңларга ярдәм итә, яңа әдәби материалны өйрәнүне мотивлаштыра.

Китапханәләрнең әдәбият белән тиешле күләмдә тәэмин ителмәвен, аерым әсәрләрне Интернет чыганакларда табып булмавын исәпкә алып, дәрестән тыш уку өчен билгеләнгән әсәрләр дә дәреслектә кертелде.

«Әдәби уку» дәреслеге белән «Туган тел (татар теле)» дәреслеге бер-берсен тулыландырып бара. Бу эш темаларда да, компетенциядә дә чагылыш таба. Балалар ияләшеп өлгергән персонажлар ике дәреслектә дә очрый.

Төп материал белән беррәттән дәреслекнең электрон вариантында һәр дәрестә куллану өчен өстәмә заманча материаллар урын алды: рәсемнәр, интерактив форматтагы эш төрләре, биремнәр һ.б. Алар балаларның кызыксыну даирәләрен, яшь үзенчәлекләрен

исәпкә алып эшләнде. Шулай ук биредә аерым текстларның аудиоязмалары урын алган. Текст белән эшләгәндә аларны тыңлатып була.

2 класс – 34 сәгать (татар телендә белем бирү мәктәпләренә)

	Тема	Эчтәлек	Сәг. саны	Укучылар эшчәнлегенең төп төрләре
1	Алтын күз житте (7 сәгать)	Әйдәгез мәктәпкә! (Б. Рәхмәт. «Сара мәктәпкә бара», Р. Миңнуллин. «Исәнме, мәктәбем!»)	1	Текстның эчтәлеген аңлау максатыннан кычкырып уку. Укылган текстның мәгънәсен аңлау. Укылган текст буенча әңгәмә. Сорауларга җаваплар бирү. Текст нигезендә сораулар төзү. Терәк сүзләрне кулланып текстның эчтәлеген сөйләү. Укылган текстка нигезләнеп монологик сөйләм булдыру. Әдәби текст белән эш: тел-сурәтләү чараларын табу Иҗади эш: укылган текст эчтәлеге буенча рәсем ясау. Тормыш тәҗрибәсе, шәхси күзәтүләргә нигезләнеп сөйләү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу
		Килеп җиткән алтын көз (Р. Вәлиева. «Көз»)	1	
		Көзге бакча (Г. Хәсәнов. «Көзге бакча»)	1	
		Яфраклар ява җиргә (Л. Лерон. «Яфрак бәйрәме»)	1	
		Көзге табын (Ф. Яруллин. «Көзге табын»)	1	
		Урман букеты (И. Туктар. «Урман букеты», К. Тәхау. «Көзге урман»)	1	
		Хушлашабыз көз белән (кабатлау)	1	
2	Татар халык иҗаты (2 сәгать)	Халык әйтсә, хак әйтә	1	Тыңлау: сөйләмне тыңлап кабул итү, сүзнең яңгырашын һәм мәгънәсен бердәй кабул итү. Сүзлек эше: аңлатмалы сүзлектән табып, сүзләрнең мәгънәсен аңлату. Әдәби текст белән эш: тел-сурәтләү чараларын табу, образлар системасын билгеләү. Татар халык авыз иҗатыда кече жанрларның аермасын белү. Иҗади эш: үрнәк буенча табышмак иҗат итү
		Акылсызга әйтсәң – күлә, зирәккә әйтсәң – белә	1	
3	И ямьле дә соң бу дөнья! (4 сәгать)	И ямьле дә соң дөнья! (Л. Лерон «И ямьле дә соң бу дөнья!»)	1	Текстның эчтәлеген аңлау максаты белән кычкырып уку, кычкырып укудан эчтән укуга күчү. Укылганның эчтәлеген аңлау. Уку диалогы: укылган текстка караган сорауларга телдән җавап бирү. Әдәби текст белән эш: әсәрнең төп
		Балачак иле – зәңгәр ил (Р. Гаташ. «Зәңгәр ил – балачак иле»)	1	
		Эш беткәч уйнарга ярый (Г. Тукай. «Эш беткәч	1	

		уйнарга ярый»)		фикерен билгеләү, бирелгән мәкальләр арасыннан әсәрнең төп фикеренә туры килә торганын сайлап алу. Төрле язучыларның бер темага язылган әсәрләрен чагыштыру, геройның хис-кичерешләрен сурәтләү чараларын билгеләү, әдәби чараларның текстта урынын табу һәм мәгънәсен аңлау. Текст буенча сораулар төзү. Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле яттан сөйләү. Иҗади эш: укылган текст эчтәлеге буенча рәсем ясау. Проект эше эшләү. Сыйныфтан тыш уку: тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу.
		Соклангыч дөнья (кабатлау)	1	
4	Ап-ак кыш килде (5 сәгать)	Кышкы кунак (А. Алиш. «Январь», Г. Афзал. «Беренче кар»)	1	Текстның эчтәлеген аңлау максаты белән кычкырып уку, кычкырып укудан эчтән укуга күчү. Уку диалогы: укылган текстка караган сорауларга телдән җавап бирү. Әдәби текст белән эш: укылган текстның темасын, сурәтләү чараларын билгеләү. Укылган текстка нигезләнеп, монологик сөйләм булдыру. Иҗади эш: укылган текст эчтәлеге буенча рәсем ясау, тел-сурәтләү чараларын кулланып, тасвирлама текст төзү. Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле яттан сөйләү. Сыйныфтан тыш уку: тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү
		Кыш һәм кеше (Б. Рәхмәт. «Кыш һәм кеше», М. Хәсәнов. «Көн җылынды»)	1	
		Чыршы янында (С. Урайский. «Чыршы янында», А. Хәсән. «Кыш бабай бүләк өләшә»)	1	
		Кышкы урман (Ә. Еники. «Кышкы урман», Ә. Кари. «Кошлар туйдырам»)	1	
		Кышкы бизәкләр (кабатлау) (К. Ушинскийның «Дүрт теләк»)	1	
5	Туган илем, туган телем... (5 сәгать)	Туган тел (Г. Тукай. «Туган тел»)	1	Әдәби текст белән эш: укылган текстның темасын һәм төп фикерен билгеләү, сурәтләү чараларын табу, аларның әһәмиятен һәм ролен билгеләү. Бирелгән мәкальләр арасыннан әсәрнең төп фикеренә туры килә торганын сайлап алу. Уку диалогы: укылган текстның
		Безнең ил – бәхет иле (Ә. Рәшитов. «Кояшлы ил – бәхет иле», Э. Мөэминова. «Туган телем»)	1	
		Республикам минем – Татарстан (Г. Бәширов.	1	

		«Безнең Татарстан»)		эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү. Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу
		Үз илемнең баласы мин (Р. Фәйзуллин «Синеке – илнеке», Л. Лерон. «Татар баласы»)	1	
		Туган ил була бер генә (кабатлау)	1	
6	Яз керде өебезгә (5 сәгать)	Язның тәүге ае – март (Ә. Бикчәнтәева. «Март аенда»)	1	Текстның эчтәлеген аңлау максаты белән кычкырып уку, сәнгатьле уку. Әдәби текст белән эш: укылган әсәрнең темасын билгеләү, төрле язучыларның бер темага язылган әсәрләрен чагыштыру. Әдәби тел-сурәтләү чараларының тексттан табу һәм мәгънәсен аңлау, аларның әһәмиятен билгеләү. Текст нигезендә кыска монологик сөйләм әзерләү. Тормыш тәҗрибәсе, шәхси күзәтүләргә нигезләнеп сөйләү. Иҗади эш: тел-сурәтләү чараларын файдаланып, тасвирлама текст төзү. Проект эше эшләү
		Язгы авазлар (Г. Бәширов. «Язгы авазлар»)	1	
		Кар астыннан чыкты яз (Н. Мадьяров. «Кар астыннан чыкты яз», Ф. Кәрим. «Яз җитә»)	1	
		Яз керде өебезгә (Р. Миңнуллин. «Яз керде өебезгә»)	1	
		Яз шатлыгы (кабатлау) (Э. Мөэминова. «Май»)	1	
7	Көлке көлә килә (3 сәгать)	Малайлар сөйләшә (Р. Миңнуллин. «Малайлар сөйләшә»)	1	Текстны кычкырып уку, сәнгатьле уку. Уку диалогы: әсәрнең исеме, рәсемнәр һәм ачкыч сүзләргә нигезләнеп, әсәрнең эчтәлеген фаразлау, укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү. Әдәби текст белән эш: укылган текстның исеме белән аның эчтәлеге арасындагы тәңгәллекне табу, автор позициясен билгеләү. Укылган текстта хикәяләүче затны үзгәртеп сөйләү, текст эчтәлеген тулы итеп сөйләү. Әдәби әсәрне интерпретацияләү: рольләргә бүлеп уку
		Кызык та, кызганыч та (Ш. Галиев. «Онытылган...», З. Гомәрова. «Кайда булсын – кесәмдә»)	1	
		Елмаеп та, көлеп тә (кабатлау) (Р. Вәлиева. «Бу класска ни булган?»)	1	
8	Исәнме, җәй! (3 сәгать)	Исәнме, җәй! (Р. Вәлиева. «Исәнме, җәй!», Ш. Камал. «Җәйге иртә»)	1	Текстның эчтәлеген аңлау максаты белән кычкырып уку. Уку диалогы: укылган текстның эчтәлеге буенча сорауларга җавап

		Җәй котә безне (Л. Лерон. «Җәй котә безне», Р. Хисмәтуллин «Июль аланы»)	1	бирү. Әдәби текст белән эш: әсәрнең лирик героена характеристика, тексттан тел-сурәтләү чараларын табу. Рәсемнәр һәм иллюстрацияләргә карап сөйләү Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Иҗади эш: тормыш тәҗрибәсе, шәхси күзәтүләргә нигезләнеп, кыска сочинение язу. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу
		Яхшы бел үткәннәрне (гомумиләштереп кабатлау)	1	

3 класс – 34 сәгать (татар телендә белем бирү мәктәпләренә)

№	Тема	Эчтәлек	Сәг. саны	Укучылар эшчәнлегенең төп төрләре
1	Китап – белем чишмәсе (6 сәгать)	Иң якын дустым (Җ. Тәрҗеманов. «Якын дус»)	1	Текстның эчтәлеген аңлау максаты белән кычкырып һәм эчтән уку. Уку диалогы: укылган текстка караган сорауларга телдән җавап бирү. Әдәби текст белән эш: мөстәкыйль рәвештә укылган әсәрнең темасын һәм төп фикерен билгеләү, текстка карата сораулар, шулай ук проблемалы сораулар төзү, әсәр геройларын, аларның эш-гамәлләрен бәяләү, геройларның хисләрен белдерүче тел-сурәтләү чараларын табу, билгеләү, тексттан әдәби тел-сурәтләү чараларын табу һәм мәгънәсен аңлау, аларның әһәмиятен билгеләү Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу
		Китап укый балалар (М. Гафури. «Китап һәм балалар»)	1	
		Кадерле китап (В. Нуриев. «Китап», Г. Бәширов. «Китап җене кагылган малай»)	1	
		Безнең китапханә (З. Туфайлова. «Безнең китапханәдә»)	1	
		Китаплар да авырый (Х. Халиков. «Китап докторы»)	1	
		Кешене китап үстерә (кабатлау)	1	
2	Халык авыз	Борын-борын заманда...	1	Тыңлау: сөйләмне тыңлап кабул

	ижаты. Әкиятләр (5 сәгать)	(Татар халык әкияте «Гөлчәчәк»)		итү, сүзнең яңгырашын һәм мәгънәсен бердәй кабул итү. Уку диалогы: укылган текстка караган сорауларга телдән җавап бирү, җавапларны тексттан мисаллар китереп дәлилләү. Фольклор әсәрләренең текстлары белән эшләү: текст эчтәлегендәге төп, әһәмиятле якны табу, образлар системасын билгеләү. Текст персонажларының портретын табу, геройларның холкы һәм аларның эш-гамәлләре арасындагы бәйләнешләрне билгеләү. Тестның эчтәлеген тәфсилләп сөйләү. Фольклор жанрларының аерымлыкларын табу. Әдәби әсәрне интерпретацияләү: рольләргә бүлеп уку. Проект эше эшләү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу
		Бүген барып, кичә кайттым, мин дә булдым аларда (Татар халык әкияте «Гөлчәчәк»)	1	
		Кети-кети уйныйк әле (Татар халык әкияте «Шүрәле», нугай халык әкияте «Карт һәм су анасы»)	1	
		Әти-әни сүзен тыңламасаң... (Рус халык әкияте «Казлар-аккошлар»)	1	
		Әкият ялган, тик шул хак: кемгә – уен, кемгә – сабак... (кабатлау)	1	
3	Әкиятләр илендә (5 сәгать)	Алтын тарак таптым (Г. Тукай. «Су анасы»)	1	Текстның эчтәлеген аңлау максаты белән кычкырып һәм эчтән уку. Уку диалогы: укылган текстка караган сорауларга телдән җавап бирү, җавапларны тексттан мисаллар китереп дәлилләү, текст буенча сораулар әзерләү. Әдәби текст белән эш: мөстәкыйль рәвештә әсәрнең төп фикерен һәм темасын, вакыйгаларның эзлеклелеген билгеләү, аның буенча план төзү, әкият геройларын чагыштыру. Текстның аерым (сайлап алынган) өлешләрен сөйләү. Иҗади эш: әкият сюжетын дәвам итү, аны тәмамлап кую, охшаш сюжетлы әкият иҗат итү
		Иясе юк әйбергә тимә, диләр (Г. Тукай. «Су анасы»)	1	
		Иләктә су тормый, ахмакта сүз тормый (А. Алиш. «Сертотмас үрдәк»)	1	
		Серең эчендә торса, йортың тыныч булыр (А. Алиш. «Сертотмас үрдәк»)	1	
		Әкиятләр илендә ниләр бар? (кабатлау)	1	
4	Безнең нәни дусларыбыз (7 сәгать)	Кем нәрсә ярата? («Кем нәрсә ярата» әкияте)	1	Кычкырып уку: текстны сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәрне интерпретацияләү: рольләргә бүлеп уку. Уку диалогы: әсәрнең исеме, рәсемнәр һәм ачкыч сүзләргә нигезләнеп, әсәрнең эчтәлеген
		Югалган этне эзләп (Й. Миңнуллина. «Этем югалды бүген»)	1	
		Әйдәле, Акбай! Өйрән син! (Р. Миннуллин.	1	

		«Акбайга»)		фаразлау, укылган текстның эчтәлеге буенча, телдән һәм язма рәвештә, сорауларга җавап бирү, җавапларны тексттан мисаллар китереп дәлилләү. Әдәби текст белән эш: укылган әсәрнең төп фикерен билгеләү, әсәр геройларын, аларның эш-гамәлләрен бәяләү. Телдән монологик һәм кара-каршы әңгәмә (диалогик) сөйләм төзү. Сөйләү: фикерләү элементлары булган хикәяләүгә корылган хикәя төзү. Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Проект эше эшләү
		Бәхетле песи (Н. Каштанов. «Йөнтәс песи»)	1	
		Тәрбиягә песи алдым (А. Бикчәнтәева. «Сөйкемсез песи», М. Җәлил. «Карак песи»)	1	
		Безнең кошчыклар (Л. Әмирханова. «Минем нәни дусларым» Ф. Садриев. «Сары чәчкәләр»)	1	
		Миһербанлы булыйк! (Кабатлау)	1	
5	Изге сүз (5 сәгать)	Дуслык – зур байлык (М. Галләмова. «Дуслар»)	1	Текстның эчтәлеген аңлау максаты белән кычкырып һәм эчтән уку. Уку диалогы: укылган текст эчтәлегенә караган сорауларга җавап бирү, текстка карата сораулар, шулай ук проблемалы сораулар да, төзү. Әдәби текст белән эш: укылган әсәрнең төп фикерен билгеләү, әсәр геройларын, аларның эш-гамәлләрен бәяләү. Автор позициясен билгеләү, тел-сурәтләү чараларын тексттан табу, аларның геройның хис-кичерешләрен белдерүдәге ролен һәм мәгънәсен аңлау, әһәмиятен билгеләү. План буенча текстның эчтәлеген сөйләү. Әсәрнең укылган аерым өлешләре, кисәкләре нигезендә сүз белән сурәт ясау. Иҗади эш: әсәрне (аерым бер өлешен) сәхнәләштерү (инсценировка эшләү), фикерләү элементлары белән текст булдыру. Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу
		Изге сүз (Д. Гайнетдинова. «Изге сүз»)	1	
		Яхшы сүз – җанга рәхәт, яман сүз – җанга җәрәхәт (И. Туктар. «Рәхмәт һәркемгә рәхәт», Х. Халиков. «Якты сүз»)	1	
		Ничек яхшы булырга (Р. Фәйзуллин. «Ничек яхшы булырга?», Р. Гыйззәтуллин. «Кеше әйбере»)	1	
		Яхшылык эшләргә ашык! (кабатлау)	1	
6	Сәламәт яшибез, спорт белән шөгыльләнәбез	Хәрәкәттә – бәрәкәт (Х. Халиков. «Хәрәкәттә – бәрәкәт»)	1	Кычкырып уку: текстны сәнгатьле итеп уку. Әдәби текст белән эш: укылган әсәрнең төп фикерен билгеләү,

	(6 сәгать)	Шәп дәрес – физкультура (Җ. Дәрзаман. «Бар да житез», Р. Миңнуллин. «Күңелле тәнәфес»)	1	әсәр геройларына бәя бирү, геройның хис-кичерешләрен белдерә торган тел-сурәтләү чараларын күрсәтү. Әдәби тел нормаларын саклап, телдән монологик һәм кара-каршы әңгәмә (диалогик) сөйләм төзү. Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле яттан сөйләү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу, билгеле бер темага караган әсәрне сайлап алу һәм аны сыйныфта укылган әсәрләр белән чагыштыру. Китап турында хикәя төзү
		Витаминлы хәрефләр, хәрефле витаминнар (Ш. Галиев. «Витаминлы хәрефләр», В. Монасыйпов. «Шифалы табиблар»	1	
		Үрнәк алабыз (С. Әхмәтҗанова. «Үрнәк алыйк»)	1	
		Спорт иле – Татарстан (Й. Шәрәпова. «Татарстан – спорт иле», Г. Гыйльманов. «Универсиада»)	1	
		Сәламәт яшибез, спорт белән шөгыльләнәбез (кабатлау)	1	

4 класс – 34 сәгать (татар телендә белем бирү мәктәпләренә)

№	Тема	Эчтәлек	Сәг. саны	Укучылар эшчәнлегенең төп төрләре
1	Матурлык минем белән (6 сәгать)	Көмеш кыңгырау мәктәпкә чакыра (Р. Вәлиев. «Яшә, көмеш кыңгырау», Ф. Садриев. «Могҗизалы дөнья»)	1	Эчтән уку. Әдәби текст белән эш: мөстәкыйль рәвештә укылган әсәрнең темасын һәм төп фикерен билгеләү, әсәргә карата куелган сорауларны аңлау, әдәби герой турында үз фикереңне дәлилләү, бу фикерне әсәрдән өзекләр белән раслау, текстны мәгънәви өлешләргә бүлү, план төзү һәм аны текст эчтәлеген сөйләгәндә куллану. Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Тикшерү эше: тест биремнәрен
		Зәңгәр күк, алтын кояш (В. Хәйруллина. «Хозурлык һәм горурлык»)	1	
		Кошлар да китеп барды (Р. Миңнуллин. «Атказанган сандугач»)	1	
		Җирдә безгә ни кирәк? (Ш. Галиев. «Җирдә	1	

		миңа ни кирәк?»)		үтәү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу
		Хыял диңгезендә (Г. Мөхәммәтшин. «Хыял»)	1	
		Матурлык минем белән (кабатлау)	1	
2	Татар халык иҗаты. Мәзәкләр (2 сәгать)	Мәзәк сөйлим, тыңлагыз	1	Уку диалогы: халык иҗаты текстлары эчтәлегенә караган сорауларга җавап бирү, халык иҗаты әсәрләренең аермасын күрә белү. Фольклор тексты белән эш: текстның төп фикерен билгеләү, әсәр геройлары турында фикер әйтү, бәя бирү. Төрле чыганаклар белән мөстәкыйль эшләү. Әдәби әсәрне интерпретацияләү: рольләргә бүлеп уку. Иҗади эш: үрнәк нигезендә мәзәкләр иҗат итү. Бирелгән темага проект эше эшләү
		Мәзәкләр ничек туа?	1	
3	Дуслык (7 сәгать)	Минем дусларым (Б. Рәхмәт. «Минем дусларым»)	1	Кычкырып уку: текстны сәнгатьле итеп уку. Әдәби әсәрне интерпретацияләү: рольләргә бүлеп уку. Уку диалогы: әсәр эчтәлегенә караган сорауларга җавап бирү, текстка карата сораулар, шулай ук проблемалы сораулар да, төзү. Әдәби текст белән эш: укылган әсәрнең төп фикерен билгеләү, әсәр геройларын характерлап бирү, аларның эш-гамәлләрен бәяләү, вакыйгалар эзлеклелеген күрсәтү. Мөстәкыйль рәвештә үз сүзләре белән план төзү. План нигезендә текстның (текстның бер өлешенең) эчтәлеген сөйләү. Иҗади эш: фикерләүгә корылган текст булдыру, сочинение язу
		Кадерле бүләк (Д. Аппакова. «Шыгырдавыклы башмаклар»)	1	
		Шатлык та, кайгы да уртак (Д. Аппакова. «Шыгырдавыклы башмаклар»)	1	
		Дусларың гына булсын (Р. Миңгалим. «Дусларың гына булсын»)	1	
		Яңа дус таптым (Х. Халиков. «Яңа дус таптым»)	1	
		Дуслар-ахирәтләр (Н. Сладков. «Дуслар-ахирәтләр»)	1	
		Дуслык белән көчле без (кабатлау)	1	
4	Табигать китабы (8 сәгать)	Без утырткан урман үсә (З. Туфайлова. «Без утырткан урман», Р. Хафизова. «Күңел күзе»)	1	Кычкырып уку: текстны сәнгатьле итеп уку. Уку диалогы: текстның исеме, рәсемнәр һәм ачкыч сүзләр ярдәмендә текстның эчтәлеген

		Тукран малае Шуктуган (Җ. Тәрҗеманов. «Тукран малае Шуктуган»)	1	фаразлау. Әдәби текст белән эш: әсәр геройларына, аларның эш-гамәлләренә бәя бирү, геройның хис-кичерешләрен белдерә торган тел-сурәтләү чараларын күрсәтү. План нигезендә текстның эчтәлеген сөйләү. Иҗади эш: хикәяләү характерындагы текстка тасвирлама һәм фикер йөртү юнәлешендәге элементлар өстәү, хикәя сюжетының алда мөмкин булган үстерелешен (вакыйгалар хәрәкәтен) фаразлау. Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу
		Шуктуган сабак алды (Җ. Тәрҗеманов. «Тукран малае Шуктуган»)	1	
		Ялгышу түгел, ялгышыңны танымау начар (Җ. Тәрҗеманов. «Тукран малае Шуктуган»)	1	
		Агачлар да авырый (З. Әхмәров. «Агачлар да авырый»)	1	
		Яхшылык кире кайта (Ә. Баян. «Яхшылык кире кайта»)	1	
		Шәфкатьле бала (Ш. Галиев. «Курыкма, тимим», Ф. Яруллин. «Серле көндәлек»)	1	
		Табигать китабы (кабатлау)	1	
5	Күңелле бәйрәмнәр (6 сәгать)	Бәйрәм бүген (Н. Гайсин. «Бүген бәйрәм», Җ. Дәрзаман. «Солдат булдым»)	1	Текстны сәнгатьле итеп кычкырып уку. Уку диалогы: әсәр эчтәлегенә караган сорауларга җавап бирү. Әдәби текст белән эш: мөстәкыйль рәвештә әсәрнең төп фикерен билгеләү, әсәр геройларына, аларның эш-гамәлләренә бәя бирү, геройның хис-кичерешләрен белдерә торган тел-сурәтләү чараларын күрсәтү, әдәби әсәрдән сәнгатьлелек чараларын табу. План нигезендә текстны сөйләп бирү. Телдән диалог һәм монолог рәвешендә фикерләр әйтү. Сәнгатьле уку: шигырьне сәнгатьле итеп яттан сөйләү. Проект эше эшләү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу
		Әниләр бәйрәме (С. Сөләйманова. «Әниләр бәйрәме»)	1	
		Кояш келә – Нәүрүз килә (Р. Хафизова. «Нәүрүз килә»)	1	
		Сабан туе, хезмәт туе, шатлык һәм бәхет туе (Р. Зәйдулла. «Сабантуй аланында», Э. Шәрифуллина. «Сабантуй»)	1	
		Әйлән-бәйлән уйныйбыз (Р. Миңнуллин. «Әйлән-бәйлән»)	1	
		Күңелле бәйрәмнәр (кабатлау)	1	
6	Җиңү бәйрәме (5 сәгать)	Май килә (Р. Миңнуллин. «Май килә»)	1	Текстны сәнгатьле итеп кычкырып уку. Уку диалогы: әсәр эчтәлегенә караган сорауларга җавап бирү.
		Афәт килгән илгә	1	

		(Р. Корбан. «Җиңү бәйрәме»)		Әдәби текст белән эш: мөстәкыйль рәвештә әсәрнең төп фикерен билгеләү, әсәр геройларына, аларның эш-гамәлләренә бәя бирү, геройның хис-кичерешләрен белдерә торган тел-сурәтләү чараларын күрсәтү, сәнгатьлелек чараларының әдәби әсәрдәге вазифасын һәм әһәмиятен аңлату. Укылган әсәрнең бер кисәгенә, эпизодына сүз белән сурәт тудыру. Балалар өчен булган вакытлы матбугат – бер-ике журнал рубрикалары белән танышу. Тикшерү эше: тест биремнәрен үтәү. Сыйныфтан тыш уку: уку өчен тәкъдим ителгән исемлектән китап сайлап алу
		Алтын хәрефләр белән язылган исемнәр (М. Маликова. «Һәйкәл янында», В. Хәйруллина. «Билгесез солдат»)	1	
		Сугыш турында сөйләшә картлар (Р. Харис. «Сугыш турында сөйләшә картлар», Ф. Садриев. «Бабай сугышта булган»)	1	
		Җиңү бәйрәме (кабатлау)	1	